

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ  
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ  
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ  
АГРАРНОГО, ЗЕМЕЛЬНОГО  
І ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА**

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції  
(22–23 травня 2015 р.), присвяченої 90-річчю від народження  
доктора юридичних наук, професора, академіка АПрН України  
В.З. Янчука*

Київ – 2015

УДК 349.42(477)

Сучасні тенденції та перспективи розвитку аграрного, земельного та екологічного права: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (22–23 травня 2015 р.), присвяченої 90-річчю від народження академіка В.З. Янчука / за ред. проф. В.М. Єрмоленка. – К. : Видавничий центр НУБіП України, 2015. – 412 с.

© Колектив авторів  
© Національний університет біоресурсів  
і природокористування України, 2015

<b>Кондратенко Д.Ю.</b> Правові питання доступу до інформації щодо обліку земель в Україні	223
<b>Костяшкін І.О.</b> Сучасні тенденції становлення права власності на землю в Україні	226
<b>Кулинич О.П.</b> До питання про визнання недійсним державного акта на право власності на земельну ділянку	230
<b>Мак Л.Б.</b> До питання про співвідношення земельного та цивільного права	233
<b>Настіна О.І.</b> Право учасників ато на безоплатне отримання земельних ділянок	236
<b>Пашова М.С. Пашов Д.Б.</b> Практико-орієнтована направленість в преподаванні земельного права	239
<b>Рипенко А.І.</b> 2015 год: перспективы отказа от земельного моратория	243
<b>Санніков Д.В.</b> До питання ефективності правозастосування у земельних відносинах	245
<b>Федчишин Д.В.</b> Щодо благоустрою земель громадської забудови	248
<b>Хотько О.А.</b> Баланс интересов как основа регулирования правовых отношений в области использования и охраны земель	251
<b>Шевченко В.В.</b> Підходи до класифікації правових обмежень принципу свободи договору в земельному праві України	254
<b>Шевченко Я.О.</b> Загальна характеристика об'єктів землеоціночних відносин	258

### СЕКЦІЯ 3.

#### ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

<b>Блошенко Е.Є.</b> Особливості деяких видів юридичних ознак рослинного світу	261
<b>Борденюк О.В.</b> Проблеми землекористування в межах охоронних зон об'єктів магістральних трубопроводів	263
<b>Бредіхіна В.Л.</b> Щодо використання термінів «природне багатство», «національне багатство» та «національне надбання» в еколого-правовій науці та законодавстві	267

### СЕКЦІЯ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

*Блошенко Е.Є.,  
Національний юридичний університет  
імені Ярослава Мудрого,  
аспірантка кафедри екологічного права*

#### ОСОБЛИВОСТІ ДЕЯКИХ ВИДІВ ЮРИДИЧНИХ ОЗНАК РОСЛИННОГО СВІТУ

Дослідження ознак рослинного світу проводилися деякими провідними вченими такими, як Басай О.В., Гетьман А.П., Іскоян А.Б., Колбасов О.С., Соколова А.К., Шахрай І.С. та іншими.

Виходячи з того, що дика фауна як і рослинний світ відноситься до живих природних об'єктів, ми вважаємо що ці два природні об'єкти є досить схожі між собою. Так, Тихий П. О. у своєму дисертаційному дослідженні визначаючи ознаки дикої фауни, як об'єкта екологічних праввідносин, умовно поділив їх на три види: біологічні, середовищні та територіальні [7, с. 16]. Тому окреслюючи ознаки рослинного світу пропонуємо також скористатися цією класифікацією.

Зупинимося в цій роботі на середовищних та територіальних ознаках рослинного світу, та їх розмежуванні.

Середовищні ознаки - визначають стан існування об'єкта по відношенню до навколишнього природного середовища. На думку Тихого П. В. зазначений вид ознак вказує на умови та місце перебування диких тварин [7, с. 19]. Так, закон України «Про тваринний світ» регулює відносини у галузі охорони, використання й відтворення диких тварин, які перебувають у стані волі, у неволі, чи напіввільних умовах, на суші, у воді, ґрунті та повітрі [5].

Деякі науковці при визначенні рослинного світу застосовують дану ознаку (зростання рослинного світу у стані природної волі) [3, с. 16]. На наш погляд, стан волі, неволі, чи напіввільні умови існування, стосовно рослинного світу застосовувати не доречно. Так, Щеколодкін А. М. вважає, що така ознака, як «стан природної волі», вичерпно характеризує диких тварин, очевидно, не підходить для диких рослин [8, с. 10].

Щодо фізичного середовища перебування рослин, то в Законі України «Про рослинний світ» взагалі немає ніякої вказівки, хоча рослини можуть знаходитись так само як дикі тварини на суші, у воді, ґрунті та повітрі.

Найпоширеніша група рослин зростає саме на суші, але в спеціалізованій літературі зазначається деякі інші види рослин (ґрунтові, водяні, аерофіти та інші).

Наприклад, найважливішими компонентами ґрунту виступають мікроскопичні рослини і тварини, що мешкають в ній у величезній кількості. Можна без перебільшення відзначити, що велика частина ґрунтовоперетворювальних процесів, що протікають в природі, в значній мірі обумовлена життєдіяльністю мікроорганізмів зі світу рослин [2], а саме «ґрунтовими рослинами». Необхідною життєвою умовою «водних рослин» виступає перебування в прісній або солонуватій воді, деякі з них занурені у воду сповна, інші лише частиною. Серед яких значне місце займають водорості. Також можна назвати аерофіти, тобто «повітряні рослини», які одержують усі необхідні живильні речовини з атмосфери. Так до них відносяться епіфіти, а також деякі мохи, водорості, та деякі лишайники [1].

Іскоян А. Б. у визначенні рослинного світу запропонувала поділ рослин на «наземні та водні» [3, с. 18], не врахувавши рослинність що зростає у воді чи іншому середовищі.

Неврахування усіх можливих середовищ існування може негативно відобразитись на правовому регулюванні рослинного світу. Наприклад це стосується водоростей, що одночасно відносяться й до водних живих ресурсів [6]. Хоча водорості безперечно відносяться до об'єктів рослинного світу, але регулювання відносин у сфері використання цього об'єкта відбувається фауністичним законодавством у актах присвячених правовому регулюванню рибальства одного з видів використання тваринним світом, а саме: Закон України «Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них» [6], інструкція «Про порядок спеціального використання риби та інших водних живих ресурсів» [4] та інші.

Іншою ознакою виступає територіальна приналежність рослинного світу. Так, Тихий П. О. вважає, що цей вид ознак суттєво відрізняється від середовищних ознак. Останні вказують на місце перебування диких тварин по відношенню до природного середовища, тобто характеризують тварин з об'єктивного боку. Територіальна ознака дещо суб'єктивна й умовна. Вона визначається дією фауністичного законодавства України у просторі й існує у зв'язку з формальним визначенням такого простору (територій) [7, с. 24].

В Законі України «Про рослинний світ» ця ознака прямо не вказана. На нашу думку, слід враховувати, що по-перше, Закон України «Про рослинний світ» діє на всій державній території України, яка охоплює сушу, внутрішні води, територіальне море, надра і повітряний простір. По-друге, норми цього акту діють на територіях зі змішаним правовим режимом, а саме у виключній (морській) економічній зоні та континентальному шельфі. Таким чином, пропонується визначати територіальну приналежність відносин щодо використання рослинного світу в межах державної юрисдикції України.

Ці ознаки мають важливе значення для визначення рослинного світу як об'єкту екологічних правовідносин, а також щодо регулювання відносин з використання рослинного світу. Тому, на наш погляд, ці ознаки мають бути передбачені у визначенні поняття рослинного світу та зазначені у

Законі України «Про рослинний світ». Перспективним також слід вважати визначення та формулювання інших юридичних ознак цього природного об'єкту та закріплення їх у чинному флористичному законодавстві.

*Список використаних джерел:*

1. Биологический энциклопедический словарь [Текст] / гл. ред. М. С. Гиляров. – М.: Сов. Энциклопедия, 1986. – 831 с.
2. Жизнь растений: в 6-ти томах. – М.: Просвещение. Под редакцией А. Л. Тахтаджяна, главный редактор чл. –кор. АН СССР, проф. А.А. Федоров. 1974. – 479 с.
3. Искоян А. Б. Проблемы совершенствования правового регулирования охраны и использования растительного мира (диких растений вне лесов) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / А. Б. Искоян. – Ереван, 1985. – 20 с.
4. Інструкція про порядок спеціального використання риби та інших водних живих ресурсів : Наказ Міністерства аграрної політики України, Міністерства охорони навколишнього природного середовища України : від 11.11.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. По тваринний світ: Закон України від 13 грудня 2001 р. № 2894-III // ВВР України. – 2002. – № 14. – Ст. 94.
6. Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них : Закон України № 486-IV від 6 лютого 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=486-15&p=1260343540519866>.
7. Тихий, П. В. Еколого-правове регулювання спеціального використання дикої фауни: дис. ... канд. юрид. наук / П. В. Тихий. – Х. : Б. в., 2000. – 189 с.
8. Щеголодкин, А. Н. Правовые проблемы охраны и использования объектов животного мира и растительного мира на особо охраняемых природных территориях [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / А. Н. Щеголодкин. – М., 2006. – С. 10.

*Борденюк О.В.,*

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
здобувач кафедри аграрного, земельного та екологічного права*

## **ПРОБЛЕМИ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В МЕЖАХ ОХОРОННИХ ЗОН ОБ'ЄКТІВ МАГІСТРАЛЬНИХ ТРУБОПРОВІДІВ**

Однією з передумов безперебійної роботи та розвитку всіх галузей економіки країни є своєчасне та якісне постачання газу, нафти та нафтопродуктів магістральними трубопроводами. Питання землекористування в межах охоронних зон об'єктів магістральних трубопроводів заслуговують на особливу увагу в зв'язку з їх стратегічним значенням, що зумовлює підвищений ступінь їхньої небезпеки.

В процесі використання земель для будівництва різних об'єктів трубопроводного транспорту важливо враховувати, що кожен наземний і над-